

Оригиналан научни рад
UDK 070.48-053.81:316.658(497.1)''
1918/19141''

Радмила Н. Тасић
Библиотека града Београда
radmila.tasic@gmail.com

ТЕМАТСКА РАЗНОВРСНОСТ ОМЛАДИНСКЕ ПЕРИОДИКЕ У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Сажетак

У периоду између два светска рата у Краљевини Југославији излазило је преко стотину наслова омладинских часописа и новина. Тематска разноврсност омладинске међуратне периодике пружа увид у различите потребе младих људи тога доба.

Кључне речи: омладинска периодика, родољубље, југословенска идеја, женско питање

Увод

Омладинска међуратна периодика представља аутентично сведочанство и неисцрпан извор информација о животу и раду младих људи тога доба. Од завршетка Великог рата, па све до почетка Другог светског рата, на територији југословенске државе појавило се преко сто нових наслова омладинских часописа и новина. Многобројна омладинска удружења, политичке партије, као и предузимљиви појединци, на страницама омладинске периодике износе бројне социјалне проблеме, па на тај начин доприносе њиховом бржем и ефикаснијем решавању. Тематска разноврсност часописа и чланака у њима сведочи о широком спектру интересовања међуратне омладине. Бројни часописи и новине пружали су прилику младима да изразе своје идеје и ставове, објаве књижевне радове, упознају природне лепоте и културну баштину новоосноване државе и стекну нове узорне читајући биографије великих књижевника, научника и уметника.

Тадашњи уредници омладинских часописа организују књижевне вечери, концерте, предавања, спортска надметања и радне акције, промовишу културну сарадњу међу свесловенском омладином и оснивају библиотеке и читаонице. Они су континуирано и систематски допринесли очувању спомена жртве и изградњи етике памћења, јачајући, на тај начин, патриотизам, националну и социјалну свест младих. Омладинска периодика је преносила вести из иностране штампе које су биле од изузетног значаја за будућност земље и народа. Захваљујући личној иницијативи уредника, сарадника и претплатника, часописи су стизали до најудаљенијих и најнеприступачнијих крајева земље. У градским и сеоским срединама сарадници су оснивали омладинске клубове који су ширили идеју националног јединства југословенских народа.

Омладинска периодика од 1918. до 1941. године

Период после Великог рата обележили су ентузијазам и полет најширих друштвених слојева. Покретање бројних нових и обнављање старих, предратних наслова часописа, указује да млади људи желе да учествују у јавном животу земље. Тридесетих година 20. века појавили су се следећи омладински часописи: *Гласник јујословенске омладине*, *Јујоро*, *Кайицик*, *Пожаревачки брка*, *Прејород*, *Привредни јласник*, *Прољеће*, *Весник омладинаца*, *Весник хришћанске заједнице младића*, *Омладинац*, *Привреда*, *Реч омладине*, *Срјско Косово*, *Занайлијска омладина*, *Омладински весник*, *Сегмак*, *Слободна мисао*, *Билџен*, *Будућносћ*, *Јујословенски јлас*, *Млада Јујославија*, *Млади радник*, *Нова Војводина*, *Омладинац*, *Бањалучки скауј*, *Буди сјреман*, *Глас омладине*, *Ђачка дружина*, *Коло*, *Нови*, *Радикалска омладина*, *Србадија*, *Билџен савеза радничке омладине*, *Вера и живои*, *Искра (Зајреб)*, *Искра (Вршац)*, *Једро*, *Млада јарга*, *Млади задрујар*, *Омладина*, *Омладинске сјазе*, *Ошјаџбина*, *Полеј*, *Рефлекс младих*, *Срнао*, *Бранково коло*, *Млади бољшевик*, *Младосћ*, *Пасјир*, *Слобода*, *Билџен Савеза комунистичке омладине*, *Ђачки јласник*, *Јујословенски јокреј*, *Млади јиродњак*, *Млаго село*, *Млаћан*, *Слово радикалних омладинаца*, *Трјовачки јомоћник*, *Учишјељски јодмладак*, *Глас омладине с јуја*, *Звезда*, *Наша искра*, *Омладинска реч*, *Венјури*, *Јуј*, *Књажевачки омладинац*, *Млада Босна*, *Младосћ*, *Ошјаџбина* и *Сјуденјски јласник*.

Крајем тридесетих и почетком четрдесетих година 20. века драматични догађаји у свету утичу на друштвени, економски и политички живот у Краљевини Југославији. Огромне разлике у економском, привредном и

културном нивоу становништва на територији новоосноване Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, негативно су утицале на политичку стабилност, културно-просветни и привредно-економски развој земље, као и на формирање јединствене југословенске нације. Омладински часописи указују на неопходност изградње интегралног југословенског духа и доприносе превазилажењу свих националних, верских, културних и класних разлика. Убиство краља Александра I Карађорђевића у Марсељу 1934. године, подстакло је сепаратистичке, шовинистичке, верске и националистичке антагонизме у земљи. Јачање нацизма у Немачкој представљало је перманентну претњу светском миру. Ширење спољнополитичког утицаја фашистичке Италије на Албанију и Бугарску утицало је на формирање нових ратних савеза и представља припрему за почетак новог светског рата. Сва дешавања у земљи и свету рефлектују се у омладинској међуратној периодици. У периоду од увођења шестојануарске диктатуре 1929, па до краја велике економске кризе и почетка припрема за Други светски рат 1937. године, покренути су следећи омладински часописи: *Књижевни јуџ*, *Сћуденџски часоџис*, *Будућностџ*, *Глас омладине*, *Искра (Београд)*, *Јужнословенска искра*, *Наша ризница*, *Смена*, *Банатџски одјек*, *Глас јуџословенске омладине*, *Јужнословенска мисао*, *Млада Јуџославија*, *Помол*, *Слобода*, *Заветџ*, *Јуџословенски џлас*, *Освиџ*, *Светџосавље*, *Глас са Звечана*, *Јуџословенска засџава*, *Јужна сџража*, *Млади комунистџ*, *Омладинска акција*, *Омладинско село*, *Освиџ*, *Сћуденџски џласник*, *Божур са Косова*, *Млади комунистџ*, *Народна омладина*, *Омладинац*, *Ојленац*, *Реч*, *Сељачко џраво*, *Скамија*, *Словенски јуџ*, *Сћуденџске новине*, *Млади Шумадинац*, *Слободно звоно*, *Јуџословенска заједница*, *Наш живоџ*, *Нашџ џушеви*, *Реч младих* и *Свесловенска искра*.

Припреме за почетак новог рата уносе додатну пометњу, неизвесност, безидејност и дезоријентисаност у редове младих. Почетно одушевљење југословенском идејом непосредно по оснивању заједничке државе, временом је слабило и нестајало. Друштвени проблеми су били све бројнији, а сукоби су се продубљивали до неслућених граница. Велики број младих, незадовољних тренутним стањем у друштву, не види излаз из тешке друштвене кризе, па прихвата марксистичку идеологију. У тешким и судбоносним тренуцима, када је будућност народа, државе, па и читавог човечанства била угрожена, од југословенске омладине се очекивало да остане јединствена и бескомпромисна у одбрани своје земље. У периоду од 1937. до 1941. године омладинска периодика се бави актуелним друштвено-политичким темама које заокупљају пажњу младих тога доба. У овом периоду се гаси велики број омладинских часописа, а новопокренути се баве спољно-политичком ситуацијом у свету: *Јуџословенске новостџи*, *Луч*, *Нови средњош-*

колаи, Сџуденџ, Зора, Млади север, Младосџ, Наша младосџ, Нова смена, Омладинска реч, Омладинска џрибина, Омладински бораи, Подмладак, Искра, Млада кулџура, Пиройска омладинска ревија, Полиџикин забавник, Демокраџ, Демокраџија, Земљорадник, Јуџословенски сџуденџ, Ми, џаци, Млади радник, Нова Србадија, Омладински џлас, Освиџ, Млада лиџераџура, Омладинац и Реч.

Јавно мњење о улози омладине у развоју југословенског друштва

Улога омладине у дефинисању и остваривању социјалних и националних циљева најчешће је разматрана тема у омладинској међуратној периодици. Понашање младих привлачи велику пажњу јавности, па су и критике усмерене на кориговање евентуалних пропуста у њиховом образовању, васпитању и социјалном ангажовању. „Кад пажљиво пратимо све оно што се пише, говори и прича о нашој савременој омладини, не може се човек отети дојму, да пред собом има на оптуженичкој клупи некога ко је почи- нио тешке грехове и, ето, јавна савест подигла се, и тражи суђење и казну. Та јавна савест диже своју оптужбу путем штампе, дневне и повремене, говори са катедара и предикаоница; са улице и иза кафанског стола, па све до трибине у законодавном дому, за најмлађе југословенске генерације чује се реч осуде, реч која је у толико тежа и жалоснија, што је неправична и једнострано аргументована. Читаво бреме, тешко, сирово, негативних атрибута натоварено је на леђа савремене југословенске омладине. И позвани и непозвани о њој мисле и говоре, да је апатична, инертна, неактивна, снововска, асоцијална, анационална, мегаломанска, егоистична.”¹ Одба- цујући могућност да би страхоте Великог рата могле тако брзо да се понове, и саме несигурне, истрошене и изгубљене, предратне генерације одбијале су да преузму одговорност за неизвесну будућност земље. Депримирана друштвеним конфликтима који су константно угрожавали стабилност читавог друштва, подложна утицају различитих идеја, разапета између великих очекивања старијих и својих скромних могућности, међуратна омладина је тражила свој пут у беспућу између два светска рата.

¹ L. B., „Мишljenje о омладини”, *Narodna omladina: nezavisno glasilo jugoslovenske intelektualne omladine* god. 1, br. 1 (1934): 4.

Однос међуратне омладине према просвети и култури

Од самог оснивања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца надлежне институције радиле су на стварању јединствене просветне политике, као и на унификацији и имплементацији југословенских закона на целој територији заједничке државе. Отварање школа, библиотека и читаоница доприносило је модернизацији југословенског друштва и формирању нове интелектуалне елите од које се очекивало да постане покретач друштвеног развоја.

Актуелна политичка дешавања су утицала на креирање југословенске просветне и културне политике. „Вршећи истовремено којекакво експериментисање, изложена утицају политичких режима и партија, заваравала се уверењем да се после остварења наших националних тежњи 1918. г. унутрашња национална кохезија може постићи и изједначити у току будућег заједничког живота. Када се овој специфично нашој заблуди, дода и још једна општеевропска, да национални моменат у новоуређеној Европи, као активна компонента државне независности и слободе више није актуелан, и да се национално васпитање омладине у духу времена и интересу светске културе мора подредити интернационалном и опште друштвеном – стицај утицајних прилика је потпун. Из тога су настали морални хаос и разулареност послератног материјалистичког друштва, анимални производи његове културе и систематско рушилачко деловање разних антинационалних организација, који су довели до видних резултата.”²

Периодика посвећује велики простор проблемима културе и просвете, а бројни прилози истичу значај васпитно-образовног рада учитеља и наставника у формирању средњошколских, студентских и занатлијских удружења.

Улога периодике у приближавању сеоске и градске омладине

Сиромаштво и тешки услови живота у сеоским срединама подстицали су миграције, најчешће младог сеоског становништва у градске средине. Стекавши образовање, сеоска омладина није желела да живи тешким животом својих предака. Међутим, у градским срединама омладина је била обележна својим пореклом, а у сеоским својим образовањем. Увидевши да

² Бранислав Васиљевић, „Наша средња школа”, *Нова Србадија: часопис за сва омладинска ишћања* год. 1, бр. 5 (1940): 246.

млади у великом броју напуштају село, уредници омладинских часописа подстичу повратак школоване сеоске омладине у завичај. „Наши најближи преживљавају страхоте беде, неимаштине, неупућености и незнања, а ми се праћакамо по мутним водама светских, да не кажем белосветских проблема, тражимо грешке и нелогичности у системима који су савршенији и изграђенији од нашег, бежимо од наше стварности, као да би неко споља требао да дође и лечи наше ране и поправља наше грешке.”³

Уредништво *Младе Босне* је организовало акцију да тридесетак хиљада омладинаца проведе распуст у забаченим босанско-херцеговачким селима. У току дана обављали су физичке послове, а увече држали предавања о хигијени, штетности алкохола, дужностима према породици и држави, значају штедње и задругарства. „Одлазећи тако у село, било у групама или појединачно, студенти и студенткиње могли би да одлично врше функцију сабирача грађе за нашу културну историју. Држим да би се постигло нарочито много, када би студенти успели да организују сељачке екскурзије, нарочито сељачке омладине из заосталих, некултурних крајева, те да их воде у напредна села кроз читаву земљу, да би их упознали са предностима културнијег живота, рационалнијег рада, боље исхране, одевања. Студенти би, уопште, могли да шире задружну идеологију и смисао за самопомоћ у сваком селу.”⁴

У периоду између два рата приходи од пољопривреде чинили су 80% државног буџета, па би едукација сеоског становништва, а нарочито сеоске омладине, допринела убрзаном развоју југословенске привреде. „Наш, југословенски капитал је у нашим ораницама закопан, сва наша поља су извор наше моћи, ту у том глибу, у блату, где ноге упадају до колена, лежи југословенско благо, лежи снага словенског Југа.”⁵

Упркос огромним људским и материјалним потенцијалима, вишегодишња небрига државних институција допринела је да сеоске средине постепено опусте.

³ Branislav Lazičić, „Nevidljivi lanac”, *Narodna omladina: nezavisno glasilo jugoslovenske intelektualne omladine* god. 1, br. 5 (1934): 2-3.

⁴ Branislav Lazičić, „Kulturni i socijalni položaj našeg seljaka i akademska omladina”, *Narodna omladina: nezavisno glasilo jugoslovenske intelektualne omladine* god. 1, br. 1 (1934): 9.

⁵ Петар И. Николић, „Привредна криза села и услови за побољшање”, *Јужнословенска искра: орган Јужнословенске омладине* год. 1, бр. 13 (1930): 4.

Женско питање у омладинској периодици међуратног доба

Женско питање постаје чест предмет јавне расправе у међуратној периодици, а његово решавање има велику важност за читаво друштво. У градским срединама све већи број жена учествује у јавном животу земље. У патријархалним сеоским срединама еманципација женског становништва се одвијала споро. У југословенском друштву жена је била, пре свега, мајка и домаћица. Мајка има задатак да развија националну и социјалну свест, као и етичке принципе своје деце.

У међуратном добу све већи број жена почиње да се школује и да зарађује. У времену светске економске кризе влада велика незапосленост, па се у омладинској периодици тога доба воде бројне полемике о праву жене на рад. Милош Црњански се залагао за равноправност жена и јавно се противио отпуштању женске радне снаге из државне администрације. „Зар не би био апсурд да једна мати исправно мисли о држави, о националној заједници, да јој даје сина, а да не сме да очекује од ње кору хлеба, за своје кћери? Проблем породице, морала, повратка жениног колевки неће се решити решењем у назад него кретањем унапред. Велика већина честитих жена, чиновница и намештеника, матера које раде за децу, жена које зарађују своју кору хлеба, све оно што је осиромашило ратом, или жељно да не седи скрштених руку, немамо права да осуђујемо у целини. Не само као учитељица у школи, што су јој и пре признавали и у нас, не само као лекарка и болничарка што јој и не споре, наша је жена и у администрацији, па и у техничким сервисима државним доказала ово, што више и не треба дискутовати, да је дорасла мушкарцу. Уклањање женског особља, уопште, није решење нашег чиновничког питања. Скоро све су оне храниоци породица које своју зараду носе кући.”⁶ Подршка јавних личности умногоме је допринела еманципацији жена и њиховој борби за једнака права.

Однос међуратне омладине према раду

Омладинска периодика промовише рад као један од најважнијих предуслова за напредак и развој појединца, друштва и државе. „Рад је наша главна парола, главно мерило личне вредности и једини доказ свести сваког омладинца. Тај рад мора да буде искрен и предан, дисциплинован и разуман,

⁶ Милош Црњански, „Наша жена и зарада”, у: *О национализму и српском сџановишију*, уредник Бранимир Нешић (Београд: Catena Mundi, 2014), 272-273.

сталан и истрајан, не тражећи ни славе ни личне користи.”⁷ Од омладине се очекује да има позитиван став према раду.

Недостатак социјалне свести и љубави према друштвено-корисном раду оправдава негативан став старијих генерација према младима. „Код цјеле ове омладине лијеност је урођени феномен. Сви они зазиру од рада.”⁸

Уложени труд сваког члана друштва доприноси развоју друштвене заједнице у целини. „Јавни, културни и национални рад није, браћо, луксуз ни добра воља него дужност. Дужност свију нас.”⁹ Међуратна периодика је имала едукативну и васпитну улогу. Бројни прилози у часописима позивали су младе да буду социјално одговорни.

Карактер младих људи међуратног доба

Рад на изградњи и очувању високих моралних вредности најважнији је задатак сваког социјално одговорног појединца. У историји људске цивилизације често се догађало да морална декаденција друштва постане главни узрок његове пропасти. „Без етичке свести, без истините моралности нема и неће никад бити нормалног друштвеног развоја, а још мање стварног напретка.”¹⁰ Већина омладинских часописа доноси прилоге који промовишу високе моралне вредности. Социјална одговорност је представљала највиши степен патриотизма. Одсуство казне за штету нанету друштву и социјално неодговорно понашање подстицало је егоизам.

Јавни радници указују на потребу јачања карактера и воље младих људи. Лична корист на штету општег интереса наметнула се као мерило успеха поједница, а егоизам је постао друштвено прихватљив и пожељан начин понашања. „Па да ли су заиста изумрла сва та деца славе када их не видимо, и зар их никад више неће бити? Ко ће очувати непрекинуту везу дедова и унука наше славе? Ко ће бити зачетником херојства и идеализма у нашој старој крви? Је ли могуће да се овако тешке и судбоносне одлуке по опстанак народа, остављају случају на вољу, препуштају недораслим и неспособ-

⁷ „Настављамо започето народно дело”, *Јужнословенска искра: орјан јужнословенске омладине* год. 1, бр. 1 (1930): 1.

⁸ Војислав Илић, „Шта појединац дугује друштву”, *Млада Босна: Nova Književna revija – Омладински ѝрилої* год. 3, бр. 6 (1930): 24.

⁹ Исто.

¹⁰ Душан Станковић, „Потреба развијања етичке свести данашњег човека”, *Јужнословенска искра : орјан јужнословенске омладине* год. 1, бр. 7 (1930): 3.

ним, предају у руке збуњеним и болесним, је ли разум који је створио све, зато то све створио, да преотму и да надвладају гори, или неразумни? Док се данас на смрт и живот бију човек разумнога новца и човек лудог духа, заспала су деца славе.”¹¹ Подсећајући на славну прошлост и херојска дела предака који су били спремни на велике личне жртве и одрицања ради остварења својих идеала, предратне генерације су се надале да ће њихови потомци наћи снаге да општи интерес претпоставе личној користи.

Улога интелигенције у очувању националне свести и духовном развоју југословенског друштва

Тридесетих година 20. века омладинска периодика доноси мали број прилога о друштвеној улози интелигенције. Четрдесетих година се могу прочитати бројне критике социјалног (не)ангажовања најобразованијег дела југословенског друштва. Интелигенција сноси део одговорности за дезинтеграцију југословенског духовног и националног простора. Пред сам почетак Другог светског рата у периодици је разматрана одговорност политичких елита и интелигенције за шириње национализма, клерикализма и сепаратизма. „Интелектуалци су у највећем броју потпуно занемарили старање о свом народу и његовом општем напретку и потпуно су се предали иностраним модама и калупима, како у књижевности и уметности, тако и у свим гранама јавног и политичког живота. Ишло се напред, неумитном логиком развитка догађаја, али је то прогредовање било потпуно негативно јер није имало никакве везе са својим тлем и психологијом свога народа.”¹² Уместо да постане уједињујући фактор у разједињеном југословенском друштву, интелигенција је остала индиферентна и на маргинама друштвених догађања. Она је занемарила општи интерес и потребе целокупног народа, па се може констатовати да сноси део одговорности за потоње догађаје. Бројни чланци у омладинској периодници указивали су на потребу народног јединства и сарадње свих друштвених снага у превазилажењу великих, а показало се и непремостивих, изазова у предвечерје Другог светског рата.

¹¹ Војин М. Андрић, Милорад М. Драшковић, „Послератна интелигенција и народ”, *Нова Србадија: часопис за сва омладинска питања* год. 1, бр. 5 (1940): 230.

¹² Војин М. Андрић, Милорад М. Драшковић, „Послератна интелигенција и народ”, *Нова Србадија: часопис за сва омладинска питања* год. 1, бр. 5 (1940): 230.

Панславизам и јужнословенство – покрети за интеграцију словенских јужнословенских народа

У међуратном периоду представници бугарског и југословенских народа радили су на проналажењу модела међусобне културне, економске и политичке сарадње. Уједињење свих јужнословенских народа допринело би њиховом економском просперитету и ојачало спољнополитичку позицију у међународним односима. Омладинска периодика је промовисала интеграцију словенских народа на три нивоа: панславизам, јужнословенство и југословенство. Југословенска и бугарска омладина су настојале да допринесу превазилажењу вишевековних несугласица и отворених конфликта ова два братска народа. Одржавање међународних конгреса свесловенске омладине, објављивање књижевног стваралаштва младих у часописима, као и организовање бројних екскурзија, значајно је допринело њиховом упознавању и зближавању. Оптерећена прошлошћу, унутрашњим и спољнополитичким проблемима, жртвована ускостраначким партијским интересима, сарадња јужнословенских народа није заживела.

Југословенска идеја у међуратној омладинској периодници

Дугогодишњим истрајним и преданим радом омладина је дала значајан допринос остварењу идеје уједињења свих југословенских народа у једну државу. Југословенски студенти у Паризу оштро протестују против назива новоосноване државе, јер он не изражава национално јединство трију народа. „Оживотворењем СХС ствара се српски Београд, хрватски Загреб и словеначка Љубљана, док Југославија значи југословенски Београд, југословенски Загреб и југословенска Љубљана.”¹³

Бројни омладински часописи у земљи и иностранству забележили су одушевљење због уједињења свих југословенских народа у једну државу. Омладинска међуратна периодика имала је значајну улогу у ширењу идеје интегралног југословенства. „У ноћи, у којој смо под Немцима и Мађарима живели, уске смо видике створили. Један део народа не види даље, него што се са црквеног торња може догледати, ближи су му, који иду с њим у једну цркву, него браћа по крви и језику.”¹⁴ Пројугословенски оријентисана

¹³ Stevan Galogaža, „Država bez – imena”, *Glasnik jugoslovenske omladine* год. 2, br. 5 (1919): 65-66.

¹⁴ Милутин Јакшић, „Задатци омладине”, *Нова Војвођина : орјан Омладинске майице* год. 1, бр. 1 (1922): 1.

периодика доприносила је превазилажењу политичких антагонизама који су представљали главни узрок нестабилности југословенског друштва. У Краљевини Југославији није постојао консензус југословенских националних снага који би се супротставио сепаратистичким покретима.

Као поражена страна у Великом рату, Хрвати су оснивање Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца прихватили као прелазно решење до оснивања сопствене националне државе. С друге стране, мали број представника српске културне и интелектуалне елите заузима јасан став према комплексној друштвено-политичкој ситуацији у земљи. Још 1934. године, када је било јасно да се читав свет спрема за нови ратни сукоб светских размера, Црњански је упутио јавни позив свим национално и социјално одговорним интелектуалцима „да наше политичке проблеме треба једном, после петнаест година, гледати једанпут и са чисто српског становишта. Иначе, трајаће и даље ова досадна комедија и завршиће се још једном као српска трагедија.”¹⁵ Овај чланак је изазвао бројне реакције у омладинској периодци међуратног доба. Историјска дистанца даје прилику да се јасно сагледају кобне последице катастрофалне политичке кратковидости српских државника који су се 1918. године определили за уједињење. Апел Црњанског да се српски народ врати својој духовној традицији и дефинише национални интерес актуелан је и данас на почетку 21. века.

Закључак

Омладинска међуратна периодика континуирано је информисала јавност о актуелним дешавањима у културном и друштвеном животу, па се може закључити да је она имала важну улогу у формирању личности младих, очувању традиционалних вредности, јачању етичке и социјалне свести, као и културној и националној хомогенизацији југословенског простора.

Омладински часописи и новине су веома допринели промовисању јединствене југословенске нације на темељима аутохтоних, традиционалних вредности које су полако ишчезавале под притиском агресивних нових идеологија и страних културних образаца. Омладинска међуратна периодика је неми сведок истинског и искреног родољубља, као и велике борбе југословенских народа за очување националног идентитета, без чега је сваки народ унапред осуђен да нестане.

¹⁵ Обрадовић, Бошко. *Милош Црњански и нови национализам*. Београд: Хришћанска мисао, 2005, стр. 87-88.

Литература:

1. Andrić, Vojin M. i Milorad M. Drašković. „Posleratna inteligencija i narod”. *Nova Srbadija: časopis za sva omladinska pitanja* god. 1, br. 5 (1940): 229-234. (na ćirilici)
2. Crnjanski, Miloš. „Naša žena i zarada”. U *O nacionalizmu i srpskom stanovištu*, urednik Branimir Nešić, 272-273. Beograd: Catena Mundi, 2014. (na ćirilici)
3. Galogaža, Stevan. „Država bez – imena”. *Glasnik jugoslovenske omladine* god. 2, br. 5 (1919): 65-66.
4. Ilić, Vojislav. „Šta pojedinac duguje društvu”. *Mlada Bosna: Nova Književna revija – Omladinski prilog* god. 3, br. 6 (1930): 21-24. (na ćirilici)
5. Jakšić, Milutin. „Zadatci omladine”. *Nova Vojvodina: organ Omladinske matice* god. 1, br. 1 (1922): 1-7. (na ćirilici)
6. L. B. „Mišljenje o omladini”. *Narodna omladina: nezavisno glasilo jugoslovenske intelektualne omladine* god. 1, br. 1 (1934): 4.
7. Lazičić, Branislav. „Kulturni i socijalni položaj našeg seljaka i akademska omladina”. *Narodna omladina: nezavisno glasilo jugoslovenske intelektualne omladine* god. 1, br. 1 (1934): 8-9.
8. Lazičić, Branislav. „Nevidljivi lanac”. *Narodna omladina: nezavisno glasilo jugoslovenske intelektualne omladine* god. 1, br. 5 (1934): 2-3.
9. „Nastavljamo započeto narodno delo”. *Južnoslovenska iskra: organ južnoslovenske omladine* god. 1, br. 1 (1930): 1-2. (na ćirilici)
10. Nikolić, Petar I. „Privredna kriza sela i uslovi za poboljšanje”. *Južnoslovenska iskra: organ Južnoslovenske omladine* god. 1, br. 13 (1930): 4-5. (na ćirilici)
11. Obradović, Boško. *Miloš Crnjanski i novi nacionalizam*. Beograd: Hrišćanska misao, 2007. (na ćirilici)
12. Popović, Laza. „Deca slave”. *Narodna omladina: nezavisno glasilo jugoslovenske intelektualne omladine* god. 1, br. 1 (1934): 2.
13. Stanković, Dušan. „Potreba razvijanja etičke svesti današnjeg čoveka”. *Južnoslovenska iskra: organ južnoslovenske omladine* god. 1, br. 7 (1930): 2-3. (ćirilica)
14. Ujević, Tin. „Nedjela maloljetnih: jedna podvrsta moderne”. *Mlada Bosna: Nova Književna revija* god. 4, [br. 1] (1931): 25-35.
15. Vasiljević, Branislav. „Naša srednja škola”. *Nova Srbadija: časopis za sva omladinska pitanja* god. 1, br. 5 (1940): 245-251. (na ćirilici)

Radmila N. Tasić
Belgrade City Library
radmila.tasic@gmail.com

THEMATIC VARIETY OF YOUTH PERIODICALS IN THE KINGDOM OF YUGOSLAVIA

Abstract

In the period between the two World Wars in the Kingdom of Yugoslavia over a hundred titles of youth magazines and newspapers were published. The thematic diversity of youth interwar periodicals provides insight into different needs of young people at that time.

Keywords: youth periodicals, patriotism, Yugoslav idea, women's rights

Примљено: 31. августа 2016.
Исправке: 27. септембра 2016.
Прихваћено: 4. октобра 2016.